

РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК: 334:477.72

АУДИТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

А.С.МОХНЕНКО – к.е.н, доцент, Херсонський ДАУ

Метою аудиту стану обліку діяльності підприємств малого бізнесу є встановлення відповідності методики обліку, що застосовується на підприємстві, чинному законодавству щодо малого бізнесу, виявлення наявних помилок або відхилень та ступеня їх впливу на достовірність бухгалтерської звітності.

Необхідність відокремленого розгляду аудиту стану обліку підприємств малого бізнесу пов'язана з:

- особливостями ведення бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;
- формуванням вимог, які слід виконувати при плануванні аудиту;
- особливостями вивчення аудитором поставлених замовником завдань аудиту.

Аудит діяльності підприємств малого бізнесу полягає в тому, щоб провести перевірку дотримання ними норм законодавства України; встановити, чи правильно і своєчасно вони сплачують податки, збори та обов'язкові платежі; чи співставляються витрати з доходами; чи не зростає дебіторська і кредиторська заборгованість і якими факторами вона спричинена; чи регулярно нараховується і виплачується заробітна плата та її середній розмір; як часто, в яких розмірах і на які потреби використовуються підзвітні суми; за якою формою ведеться бухгалтерський облік і які первинні документи та облікові реєстри застосовуються на підприємстві; які штрафи пені сплатило підприємство в поточному році, за що і на яку суму тощо.

Специфічними завданнями аудиту стану обліку діяльності підприємств малого бізнесу є.

- перевірка робочого плану рахунків, що застосовується на підприємстві,
- перевірка обліку витрат підприємства, що працює за спрощеним планом рахунків; перевірка системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва та відображення податків в обліку;
- перевірка облікових реєстрів, що складаються за спрощеною формою;
- перевірка квартальної та річної звітності, складеної за скороченою формою.

Предметом аудиту стану обліку діяльності підприємств малого бізнесу є перевірка з точки зору законності, достовірності та доцільності господарських операцій, що відбуваються на таких підприємствах. Специфічними об'єктами аудиту стану обліку діяльності підприємств малого бізнесу є:

- операції з нарахування та відображення в обліку податків;
- операції з відображення на рахунках бухгалтерського обліку витрат підприємства;
- дотримання трудового законодавства.

У ході збору та оцінки інформації про суб'єкт малого бізнесу аудиторам необхідно враховувати наступну специфіку нормативної бази щодо їх діяльності:

- спрощений порядок реєстрації, ліцензування та сертифікації діяльності підприємств малого бізнесу;

- спрощений порядок надання державної статистичної та фінансової звітності;

- допустимість використання (при дотриманні необхідних умов; самостійно розроблених форм документування господарських операцій та надання форм бухгалтерської звітності на бланках, виготовлених самостійно,

- заходи державної підтримки, що впливають на їх фінансово-господарську діяльність;

- вплив особливостей регіонального і місцевого законодавства на їх функціонування. Джерелами інформації для аудиту стану обліку діяльності підприємств малого бізнесу є:

- свідоцтво про сплату єдиного податку (в разі спрощеної системи оподаткування);

- наказ про облікову політику та додатки до нього;

- первинні документи;

- облікові реєстри;

- звітність.

Здійснюючи перевірку правильності ведення обліку і вірогідності звітності малого підприємства, аудитор повинен мати на увазі наступне:

1. Ведення обліку на малих підприємствах відрізняється від ведення обліку на підприємствах – що мають звичайну систему обліку й оподаткування.

2. Відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" суб'єкти підприємницької діяльності, яким відповідно до законодавства наданий дозвіл на ведення спрощеного обліку доходів і витрат (до таких належать і малі підприємства), ведуть бухгалтерський облік і надають фінансову звітність у порядку, встановленому законодавством про спрощену систему обліку і звітності;

3. Відповідно до Вказівок про склад і порядок заповнення облікових реєстрів малими підприємствами № 112 від 31.05.96р., спро-

щена форма бухгалтерського обліку може застосовуватися за:

- простою формою (без використання реєстрів обліку майна малого підприємства);
- формою бухгалтерського обліку з використанням реєстрів обліку майна малого підприємства.

4. При використанні простої форми бухгалтерського обліку необхідним ведення наступних реєстрів:

- книги обліку господарських операцій за формою № К-1;
- відомості обліку основних засобів, нарахованих амортизаційних відрахувань (зносу) за типовою формою № В-1;
- відомості обліку виробничих запасів, готової продукції і товарів за формою № В-2;
- відомості обліку заробітної платні за типовою формою № В-8.

5. Малі підприємства, на балансі яких обліковуються власні основні засоби, виробничі запаси, повари і готова продукція і які здійснюють за місяць понад 100 господарських операцій, ведуть бухгалтерський облік з використанням наступних облікових реєстрів:

Відомості обліку основних засобів, нарахованих амортизаційних відрахувань (зносу) за формою № В-1; Відомість обліку виробничих запасів, готової продукції і товарів за формою № В-2; Відомість обліку витрат на виробництво за формою № В-4; Відомість обліку розрахунків та інших операцій за формою № В-5; Відомість обліку реалізації за формою № В-6; Відомість обліку розрахунків з постачальниками за формою № В-7; Відомість обліку заробітної плати за формою № В-8; Відомість шахова за формою № В-9.

6. Малі підприємства, що перейшли на сплату єдиного податку, крім вище зазначених реєстрів обліку, зобов'язані вести Книгу обліку доходів і витрат і Касову книгу.

7. Відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" для суб'єктів малого підприємництва національними П(С)БО встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати.

8. Малі підприємства, що перейшли на сплату єдиного податку, надають, крім того, податкову звітність:

- розрахунок про сплату єдиного податку;
- декларацію про податок па додану вартість (для платників, що обрали ставку податку 6%).

Виходячи з вище зазначеного, основними напрямками аудиту діяльності малих підприємств є:

1. Перевірка первинного обліку (правильності оформлення первинних документів).

2. Підтвердження записів в облікових реєстрах даними первинних Документів.

3. Контроль правильності кореспонденції рахунків у Книзі обліку господарських операцій (для малих підприємств, які застосовують

просту форму бухгалтерського обліку).

4. Перевірка повноти і правильності записів в облікових реєстрах (сума по кожній операції повинна бути записана в двох відомостях одночасно: у першій – по дебету рахунка, у другій – по кредиту рахунка).

5 Перевірка правильності складання оборотної відомості і відповідності її записів показникам фінансової звітності.

6. Перевірка правильності ведення Книги обліку доходів і витрат і складання податкової звітності (для малих підприємств, що перейшли на сплату єдиного податку):

– здійснення записів у Книзі за "касовим" методом (на дату зарахування або списання коштів з банківського рахунка або з каси підприємства) і в хронологічному порядку;

– підтвердження записів Книги даними первинних документів;

– взаємозв'язок підсумкових даних Книги обліку доходів і витрат і показників Розрахунку про сплату єдиного податку;

– визначення оподаткованої бази;

– розрахунку суми податку;

– дотримання вимог Закону України "Про податок на додану вартість" № 168 від 03.04.97 р., зі змінами і доповненнями, що стосуються ведення податкового обліку (Книги обліку придбання і Книги обліку продажу товарів, робіт і послуг; заповнення податкових накладних, подачі податкових декларацій з ПДВ і ін.) – для платників єдиного податку за ставкою 6 %.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник. – Житомир: ПП "Рута", 2002. – 627 с.
2. Давидов Г.М. Аудит: Навч. посіб. – К.: Т-во "Знання", 2001. – 363 с.
3. Мармуль Л.О., Мохненко А.С. Організація діяльності та обліку суб'єктів малого бізнесу: Навч. посіб. – Херсон: Айлант, 2003. – 164 С.
4. Мохненко А.С. Становлення малого бізнесу регіону та підтримка його розвитку. – Херсон: Айлант, 2003. – 123 С.
5. Організація і методика аудиту підприємницької діяльності: Навч. посіб. / За ред. В.Є.Труша. – Херсон: Олді-плюс, 2001. – 149 с.

УДК 331.522.4(477)

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ: ПОНЯТТЯ, ПОКАЗНИКИ ТА ПРОБЛЕМИ ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕХІДНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

В.М.КРИКУНОВА – аспірант, Херсонський ДАУ

Для сучасного етапу еволюції економічної науки характерне розуміння розвитку як нагромадження не стільки матеріальних благ, скільки людського капіталу, який відносять до елементів національного багатства наряду з фізичним капіталом та природними ресур-